

205

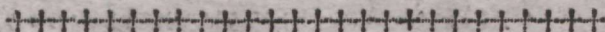

3294

Ac. 7205.

Katekismusse

Lühhike Selletus.

Talliinas,
trükkitud Lindworsi kirjadega.

3294

Jesuse Rimmel ning Auuks.

1. Rõõsminne.

Mis peab meie keigefurem murre ollema ni kaua,
kui meie ellame?

Kõstminne.

Et meie woikõsime Jummalat õiete tunda ning
tenida. Luf. 1, 74. 75.

2. Kuida woime meie Jummalat õiete tunda
ning tenida?

Dige usso lãbbi, pũhha ning jummalakart-
likko ello sees.

3. Kust õppime meie Jummalat ja temma pũhha
tahtmist tundma?

Jummala sannast ehk pũhhaast kirjast.

4. Kust meie leiame sedda lũhhidelt, mis pũhha kirja
sees laiemalt õppetakse?

Katekismusse õppetusse peatũkkide sees.

5. Mitto peatũkki on meie Katekismusse ramato sees?

Wiis. (1) Jummalala kũmmre kãsko. (2) Pũh-
ha usso õppetus. (3) Jõssa meie palwe. (4) Pũh-
ha ristminne. (5) Pũhha altari saakrament.

Esimesenne Peatük. Jummalat künneft Käskust.

1. Käsminne.

Kes on need künne käsko annud?

Kostminne.

Se kolm-ainus Jummal.

2. Kelle läbbi on temma neid annud?

Mosesse läbbi.

3. Kes olli Moses?

Se olli üks wagga Prohwet ning Israeli rahwa üllem pealik.

4. Mil aial andis Jummal neid käsko?

Nellipühhi esimesesl päwal.

5. Kus paikast andis Jummal neid?

Körbes Sinai mäe peäl.

6. Kellele on Jummal need künne käsko annud.

Keifile innimestele.

7. Mis peäle kirjotas Jummal need künne käsko?

Kahhe kirowi laua peäle?

8. Mitto käsko on esimesse laua peäl?

Kolm esimest.

9. Mitto käsko on teise laua peäl?

Seitse wimist?

10. Mis õppetawad need kolm esimest käsko?

Et meie peame Jummalat armastama.

11. Mis õppetawad need seitse wimist käsko?

Et meie peame omma liggimest armastama.

12. Kuida pean meie Jummalat armastama?

Keigest süddamest, keigest hingest, keigest melest ning keigest wäest.

13. Kuida

13. Kuidas peame meie omma liggimest
armastama?

Kui isse ennast.

14. Kes on meie liggimenne?

Keif innimesed.

Esimesenne Käst.

1. Mis kelab se suur Jummal esimesesse kässo sees?

Et meie ei pea mitte teisi wõdraid Jummalaid ollema temma kõrwas.

2. Mis on wõdras Jummal?

Keif se on wõdras Jummal, mis innimenne enna m kardab ning armastab, kui sedda suure Jummalat, ning mis peäle ta ennam lodab, kui se ellawa Jummal peäle.

3. Mis käsib Jummal esimesesse kässo sees?

Et meie tedda ütspäinis ülle keige asjade peame kartma, armastama ning temma peäle lootma.

4. Kas innimenne woib ennese wäest sedda tehha?

Ei woi mitte, sepärrast peame meie Jummalalt allati pühha Waimo abbi palluma.

Teine Käst.

1. Mis kelab Jummal teise kässo sees?

Et meie ei pea mitte Jummal omma Isfanda nimme asjata süho wõetma ehk kurjaste prukima.

2. Mis on Jummal nimmi?

Jummal isse, temma pühha sanna, pühhad saakramentid ning keif, kust tedda tunnukse.

3. Kuidas

3. Kuida wõttab inimenne Jummal nimme ilma-
asjata suhho?

Kui inimenne Jummal nimme juures neab,
wannub, lausub, walletab ning pettab.

4. Dns se siis wägga raske pat, Jummal nimme
ilma-asjata suhho wõtma?

Jah on, sest Jummal ähwardab tedda mitte
nuhtlematta jätta, kes temma nimme kura-
jaste prugib.

5. Mis käsib Jummal siin teise kässo sees?

Et meie tedda keige hädda sees peame ap-
pi hüüdma, palluma, kütma ja rännama.

Kolmas Käst.

1. Mis käsib Jummal kolmandama kässo sees?

Et meie peame pühhapäwa pühhitsema.

2. Mis se on: pühhapäwa pühhitsema?

Se on, keif muud argipäwa tööd mahhajat-
ma, jutlust ning Jummal sanna pühhaks
piddama, heal meel kuulma ning õppima,
ja Jummal armo läbbi omma ello se järrele
parrandama.

3. Mis kelab Jummal kolmandama kässo sees?

Et meie ei pea mitte jutlust ning Jum-
mala sanna põlgma.

4. Kes põlgab Jummal sanna?

Kes Jummal sannast ei holi ning ei tahha
fedda kuulda, ei õppida, egga se järrele ellada.

Neljas Käst.

1. Mis käsib Jummal neljandama kässo sees?

Et meie peame omma isä ja omma
emma auustama.

2. Kes

2. Kes on meie isä ning emma?

Meie lihhased wannemad ning keiksuggused wannemad, kes isä ning emma asemel on.

3. Mis on se: wannemad auustama?

Se on: wannemate sanna kuulma, neid armsaste ning kalliste piddama, ja nende mele pärrast teggema.

4. Mis töotab Jummal neile, kes sannakulelikkud on?

Jummal töotab, et nende käsfi peab hästi kaima, ning et nemmad kaua peawad ellama Ma peäl.

5. Mis kelab Jummal neljandama käsfo sees?

Et meie ei pea omma wannemid ja isäsi did põlgma egga wihhastama.

6. Mis ahwardab Jummal neile, kes wannemad põlgwad ja wihhastawad?

Salomoni kunninga wanna sannade ramato 30. Peat. 17. salm. ööldakse: Sedda silma mis isä irwitab ja ei tahha emma sanna kuulda, peawad kaarnad jõe äres wäljanotkima, ja kotta poiad sedda ärrasoma.

Wies Käst.

1. Mis kelab Jummal wiendama käsfo sees?

Et meie ei pea mitte tapma.

2. Redda meie ei pea mitte tapma?

Ei omma liggimest, egga isse-ennast.

3. Mitmesuggune on tapmine?

Neljasuggune,

1) Süddamega, kui innimenne tahhab heat meel teisele kurja tehha.

2) Valle

2) Valle ehk nõoga, kui temma liggimesse peäle wiha parrast wõdriti watab.

3) Kelega, kui temma tedda sõimab, teotab, laidab, ning kurja temma peäle pallub.

4) Ræga, kui ta tedda peksab ehk furnuks 1866.

4. Mis keeltakse weel wiendama kâso sees?

Et meie ei pea omma ennese egga omma liggimesse hinge tapma.

5. Mis kâsib Jummal wiendama kâso sees?

Et meie peame omma liggimest aitma ning temmale head teggema keige ihho hâdda sees.

6. Kuida peame meie liggimest aitma?

See melega ning keigest süddamest.

Kues Kâst.

1. Mis kelab Jummal kuendama kâso sees?

Et meie ei pea mitte abbiello ärrarikkuma.

2. Mis siin ülleüldes keeltakse?

1) Keik roppud himmud; 2) keik roppud kõnned ning laulud; 3) hora ning pordo ello; 4) abbiellorikminne; 5) laiskus; 6) liigjominne ning prassiminne; 7) ma- ilma lust ning rõõm.

3. Mis kâsib Jummal kuendama kâso sees?

Et meie kâssinaste ning puhtaste peame ellama kõnnette ning teggude sees, ning et iggaüks peab omma abbielasa armastama ja auustama.

Seits,

Seitsmes Käst.

1. Mis kelab Jummal seitsme kässo sees?

Et meie ei pea mitte warrastama.

2. Mis on warrastamine?

Se on liggimesse omma, rahha ehk warra wõtma, kawwala kauba ning pettise tõga ennese pole kistma.

3. Mitmesuggune on wargus?

Kahhesuggune: teine arwalik, teine sallaja wargus.

4. Mis käsib Jummal seitsme kässo sees?

Et meie peame aitma omma liggimesse warra ning peatoidust kaswatada ning hoida.

Kahheksas Käst.

1. Mis kelab Jummal kahheksama kässo sees?

Et meie ei pea mitte üllekohto tunnista- ma omma liggimesse wasto.

2. Mis on üllekohto tunnistus?

Keik walle, mis liggimesse peäle rägitakse.

1) Kui legi kurjaste sedda mõtleb, mis ei olle tõssi.
2) Kui legi tedda pettab, 3) keelt peksab ning kurje kõnnesid temma peäle tõstab.

3. Mis käsib Jummal kahheksama kässo sees?

Et meie peame omma liggimesse eest kost- ma, keik head temmast kõnnelema, ning keik asjad heaks käämma.

Ühhet.

Ühheksas Käst.

1. Mis kelab Jummal ühheksama kässo sees?

Keif kurjad himmud ja mõtted, mis innimenne armastab, kui ta omma liggimesse parranz dust ehk kooda kawwalussega puab, ehk digusse nimmel ennese pole küssub.

2. Mis käsib Jummal ühheksama kässo sees.

Et meie peame keif kurjad himmud ja mõtted lämmatama, ning aitma, et liggimenne sedda omma ennesele woiks piddada.

3. Kuida woime meie kurjad himmud lämmatada?

Kui meie palwega Isfanda Jesusse Kristusse käest nende wasto abbi otsime.

Kümnes Käst.

1. Mis kelab Jummal kumnema kässo sees?

Sedda pärris-himmo ehk pärris-patto, mis innimesse süddames ka meelt wasto touseb. Rom. 7, 18. 23.

2. Mis käsib Jummal kumnema kässo sees?

Et meie südda keigest kurjast himmust puhhas peab ollema.

3. Kuida nimmetakse übbe sannaga sedda, mis Jummal nende kumne kässo sees kelab?

Keif, mis Jummal kumne kässo sees kelab, nimmetakse pattuks.

4. Mis on pat?

Pat on keif se, mis Jummal kässo wasto on.

5. Mitmesuggune on pat?

Kahhesuggune: 1) pärris-pat, mis kumnema kässo sees keeltakse; 2) teggo-pat, mis nende ühheksa kässo sees keeltakse.

6. Mis

6. Mis on pärris-pat?

Se on se suur hinge hädda, mis meie ommast wannemist pärrime, et meie ommast wäest ei kōsba head teggema, agga ussinad ning walmis olleme kurja teggema. 1 Mos. 8, 21. Rom. 5. 12.

7. Mis on teggo-pat?

Keik, mis mele ning mõtte, sanna ning kõnne, tõ ning teggudega Jummal kaskude wasto tehakse. Kal. 5, 19. 20. 21.

Mis ütleb Jummal keikist neist sinnastist kaskudest?

Temma ütleb nenda: Minna se Isand sinno Jummal ollen üks wägga wihhane Jummal n. t. s.

1. Mis õppime meie neist sannust?

Et Jummal tahhab kangeste ning kowwaste nuhhelda keik, kes tedda wihkawad ning et ta tōotab head rehha neile, kes tedda armastawad.

2. Kes wihkab Jummalat?

Se wihkab Jummalat, kes temma sannast ei holi, ning armastab omma wanna pattust ello.

3. Kes armastab Jummalat?

Se, kes hea melega temma kaskud peab. 1 Joan. 5, 2. 3.

4. Mikspärrast on Jummal need künne kasko annud?

Sepärrast, et nemmad peawad ühhe peegli sarnatsed ollema, et meie neist õiete woikšime tunda 1) omma uskmatta sādant ning selle kurjad kōmbed, 2) Jummal pühha tahtmist, kuida meie temma kasko mõda pühhaste ja waggaste peame eüama. Rom. 7, 7. Kal. 3, 24.

5. Agga

5. Agga kas meie woime ommast wdest Jummalala
kásjub piddaba?

Ei woi mitte; neid ep olle ka mitte sepár-
rast antud, et meie woiksime siin ilmas nende
járrele ilma pattota olla.

6. Dns siis Jummalala kásjub sega rahhul, et meie ei
woi neid táieste piddaba?

Ei olle mitte, waid nemmad juhhatawad meid
Jesusse Kristusese jure. Rom. 10, 4. Kásso ots
on Kristus õigusse iggaühhele, kes ussub.

7. Dns Kristus siis Jummalala kásko táieste piddanud?

Jah temma on ilma pattota olnud ning on
Jummalala pühha tahtmist keiki kásso móda táies-
te teinud. Rom. 5, 19. Ebr. 2, 9. 10. 11.

8. Mis kásso tulleb meile sest?

Se kásso, et 1) temma omma pühha sanna-
kuulmisse lábbi meid sest kásso needmisest on ár-
rapeástnud, 2) et õigeusso lábbi temma sisse meie
sees sünnib, mis kásst tahhab. Rom. 8, 3. 4. salm.

9. Mis lábbi saad sa nüüd õnsaks?

Et meie kásso, waid õigeusso lábbi Jesusse
Kristusese sisse. Gal. 3, 21. 22.

10. Kus õppime meie sedda?

Teises peatükis pühhasst ristis-ussust.

Teine Peatük.

Pühhasst Risti-Ussust.

1. Mis táhhendab se sanna uss?

Kaks asja: 1) usso-õppetust; 2) sedda
usso, mis süddames on.

2. Mis on usso-õppetus?

Keik, mis meile Jummalala sannast meie hinge
õnnistusseks tarwis láhhab õppida ning uskuda.

3. Mis

3. Mis on se usk, mis süddames on?

Se on sesamma, mis Jummal omma sanna ning pühha Waimo läbbi nende süddame sees sütab, kes temma sanna kuulwad, ja pattust pöörwad.

4. Mis teeb meid siis õnsaks?

Ei mitte uskoõppetus, waid se usk, mis süddames on.

5. Mitmesuggune on usk?

Kahhesuggune 1) walle-usk, 2) tõssine, õige ehk ellaw usk.

6. Mis on tõssine ning õige usk?

Se on üks kindel lotus Jummalala armo peäle, ehk se Jummalala wäggi, mis läbbi innimenne, kes omma patto hädda diete tunneb, Jesussest, kui ommast aino õnnisteggiast, abbi otsib, omma patto waewas temma armo peäle lodab, ning temmast ka ükspäinis abbi otab ning saab.

7. Mis on walle usk?

Walle usk on 1) walleõppetus. 2) Se tühi hi mõtte, kui need innimesed ommast pattust ei pödra, ja ommeti mõtlewad, et nemmad Jummalala peäle lootwad ning õnsaks sawad.

8. Kelle sisse peame meie uskma?

Selle kolm aino Jummalala sisse.

9. Dns ennam kui üks Jummal?

Üks ainus Jummal on, agga kolm temma olles misse sees, Issa, Poeg ning pühha Waim, ja need kolm on üks. 5 Mos. 6, 4. 1 Joan. 5, 7.

10. Mis on Jummal?

Jummal on üks Waim, selge armastus, pühha ning õige, iggawenne, teigewäggewam, tõssine, helde

helde ning armolinne, kes tekitab paikus on, kes
teib asjad naab ning teib targaste seab.

11. Mitto õppetust õppetab teine peatük?

Kolm. 1) Lomisest. 2) Ürralunnastamis-
est. 3) Pühhitsemisest.

Esimesse Õppetuse: Lomisest.

1. Kes on teib asjad lonud?

Suur Jummal, Issa, Poeg ning pühha
Waim.

2. Mis asjast on Jummal teib lonud?

Ei ühhestki asjast. Ebr. 11, 3.

3. Mitme päwa sees on Jummal teib lonud?

Kue päwa sees.

4. Mitmesuggused on need lomad?

Kahhesuggused: 1) näggematta, 2) nähta-
wad lomad.

5. Kes on need üllemad neist näggematta lomadest.

Inglid.

6. Mis on Inglid?

Nemmad on waimud Jummalast lodud.

7. Mitmesuggused on Inglid?

Kahhesuggused, teised head, teised kurjad Inglid.

8. Mis tewad need head Inglid?

Nemmad kiitwad Jummalat, tewad temma
tahtmist, ning hoidwad innimesesi.

9. Dns Jummal ka need kurjad Inglid lonud?

Jah on lonud, agga mitte kurjaks, waid heaks
ja ilmapattota.

10. Kust nemmad teis kurjaks sanud?

Nemmad on Jummalast ärratagganenud.

11. Mis

11. Mis tewad need kurbad Inglid?

Nemmad pannerwad allati Jummalala wasto,
ning puawad innimesse hukka sata.

12. Mis saggused on need nähtawad lomad?

Keik, mis meie filmaga woime nähha.

13. Kes on need üllemad neist nähtawaißt lomadest?

Innimesse.

14. Kas sa ussub, et Jummal ka sind on lonud?

Jah minna jusun, et Jummal mind ning
keik lomad on lonud.

15. Kust on Jummal esimesse innimesse ihho lonud?

Ühhest mulla tükkist. 1 Mos. 2, 7.

16. Kust temma hinge sai?

Jummal puhhus temma ninnasse ühhe ellawa
hinge.

17. Kuida on Jummal innimesse lonud ihho polest?

Jummal on temmale annud filmad, för-
wad ning keik liikmed.

18. Mis ta hinge sees lonud?

Moistust ning keik meled.

19. Mis esimesse innimesse nimmi olli?

Adam.

20. Mis temma naese nimmi olli?

Ewa.

21. Kust Jummal Ewat loi?

Adama külje luust. 1 Mos. 2, 21.

22. Kelle sarnatseks on Jummal innimest lonud
hinge polest?

Jummal on innimest ennese sarnatseks lonud,
nenda et temma olii puhha, õige ning õnnis.

23. Dns innimenne Jummalala sarnatseks jänud?

Ei olle mitte jänud. 1 Mos. 3, 1-7.

24. Mis-

24. Mikspárrast mitte?

Sest et temma kurrati pettusse ning karmalus-
se lábbi Jummalá kásfust árratagganes, ning
sbi sest árrakeeldud puust.

25. Mis sagguseks on temma siis sanud?

Pattuseks.

26. Dns siis Abama patto lábbi keik innimesed
pattuseks sanud?

Jah on sanud, Jummal parrago!

27. Kas Jummal siis meid tahhab játta patto
hádda siise?

Ei tahha mitte.

28. Ugga, kes hoiab ning toidab innimesi?

Se Jummal, kes tedda on lonud.

29. Kuida ta toidab neid?

Temma annab peálegi rided, kingad, sö-
missse ning jomissse — rohkest ning
iggapáárw.

30. Kas Jummal weel ennam head meile teeb?

Jah teeb, temma hoiab ning kaitseb meid
keige hádda ning kurja eest.

31. Mikspárrast kaitseb ning hoiab Jummal meid?

Sedda keik teeb temma isalikkust, jumma-
likkust armust ja heldussest.

32. Mis on sepárrast meie kóhhus?

Se eest on meie kóhhus Jummalat kíta,
tánnada, tenida ning temma sanna kuulda.

33. Kas sinna usud, sebda keik tõssi ollewad?

Jah, se on tõeste tõssi.

34. Dns Jummal meile weel suremat head teinud?

Jah on teinud, sest temma on meile omma
ainosündinud Poia lákkitanud Lunnastajaks ning
õnnisteggiaks.

35. Kust

35. Kust öppime meie sebda?

Pühha Ewangeliummi ehk armo-öppetusfest;
ning lühhidelt teise peatükki teisest öppetusfest:
Ärralunnastamisfest.

Teine Öppetus: Ärralunnastamisfest.

1. Kes on meid innimesfi lunnastanud?

Jesus Kristus, Jummal Poeg, tõssine
Jummal ning tõssine innimenne.

2. Mis on Jummal? Poia nimmi?

JESUS KRISTUS.

3. Mis on JESUS meie kele?

Üks ärrapeästija ning Önnisteggia. Matt. 1, 21.

4. Mis on KRISTUS meie kele?

Üks salwitud ehk woitud. Paul. 45, 8.

5. Misga on Kristus woitud?

Pühha Waimoga, ning on seätud meie üllemaks
Prestriks, Kuningaks ning Prohwetiks.

6. Kuida on temma tõssine Jummal?

Et temma Jummalast ommast Isast on
sündinud iggaweste. Mik. 5, 1.

7. Kuida on temma tõssine innimenne?

Et temma sel aial, mis Jummal olli seädnu,
neitsist Mariast on ilmae todud. Kal. 4, 4.

8. Mikspärrast piddi Jesus Kristus tõssine Jummal
ning tõssine innimenne ollema?

Et temma piddi meie Isand ollema, kes
meid ärrakaddunud ning hukka - moistetud
innimesfi piddi peästma ning lunnastama.

9. Kelle lãest pibbi temma meid peãstma ning lunnastama?

Reikist pattust, surmast ning kurrati wãest.

10. Misga on temma meid lunnastanud?

Ei mitte kulla ehk hõbbedaga, waid omma pũhha kalli werrega ning omma ilmasũta kannatamisse ning surmaga. 1 Peetr. 1, 18, 19.

11. Dns Jesus Kristus siis kannatanud?

Jah on kannatanud ihho ning hinge polest.

12. Kenne al on temma kannatanud?

Pontiusse Pilariusse al, kes sel aial Juda-rahwa wallitseja olli.

13. Mis surma temma surri?

Tedda lõdi ristil.

14. Mis ta ristil surma pibdi surrema?

Et temma meid pibdi lunnastama kãssõ need missest ning Jummalala wihhast. Kal. ram. 9, 13.

15. Kas jãi ta ristil?

Ei jãnud mitte, waid tedda maeti mahha.

16. Dns temma haua siise jãnud?

Ei olle mitte, waid temma on õllestõusnud surnust kolmandamal pãwal.

17. Dns ta ka põrgo lãinud?

Jah on põrgo lãinud kullutama, et ta patto, kurrati ning surma peãle olli woimust sanud.

18. Kubho lãks temma pãrrast õllestõusmist?

Temma lãks taewa, seãl istub temma Jummalala omma keige wãggewama Jõsa parramal kãel. Ebr. 7, 25.

19. Mis on siis Jummalala parram kãssi?

Se on Jummalala õpris wãgga suur au, wãggi ning melewald taewa sees ning Ma peãl.

20. Mis

20. Mis se on, et Jesus istub omma Jõsa parramal
kâel?

Se on, et meie Jõsand Jesus sesamma jum-
malikko au ja wâega wallitseb, kui taewane Jõsa;
ning keikis paikus on. Ewes. 1, 19, 23.

21. Kui temma keikis paikus on, mikspârrast meie
tedda ei nâ?

Sepârrast et temmal üks ärraselletud ihho on,
agga wiimfel pâwal peawad meie silmad tedda
nâggema.

22. Mikspârrast tulleb temma jâlle wiimfel pâwal
nâhtawal kombel?

Et ta tahhab kôhbut moista ellawatte ning
surnutte peäle.

23. Mil aial tulleb se wiimne pâaw?

Sedda Meie ei tea mitte, egga Inglise
taewas, waid Jummal üksi. Matt. 24, 36.

24. Mikspârrast on siis Jesus meid lunnastanud?

Et meie temma ommad piddime ollema,
ning temma rikis temma al ellama ning
tedda tenima. 2 Kor. 5, 14. 15.

25. Kuida peame meie tedda tenima?

Iggawesse õigusse, waggadusse ning
õnnistusse sees, nenda kui temma on ülles-
tousnud surnust, ellab ning wallitseb igga-
weste. Lul. 1, 74. 75.

26. Kas sinna ussub, sedda keik tõssi ollewad?

Jah, se on tõeste tõssi.

27. Agga, kas meie woime ommast wâesi Jesusst
nenda tenida?

Ei woi mitte, waid pühha Waimo wâe ning
abbi läbbi. Wil. 4, 13.

28. Kust õppime sebba?

Teise peatükki kolmandamast õppetusest:
Pühitsemisest.

Kolmas Õppetus: Pühitsemisest.

1. Mis se on: pühitsema?

Se on: pühaks, puhtaks ja waggaks teggema.

2. Kes teeb innimesed pühaks?

Suur Jummal; teige-ennamiste õppetakse pühhas kirjas, se pühha Waimo tõ ollewad, et temma pühitseb.

3. Mis läbbi pühitseb temma?

Jummala sanna ning Saakramentide läbbi.

4. Mis on se pühha Waim?

Se pühha Waim on se kolmas Jummal ollemisse sees, üks ainus tõsine Jummal, Issa ning Poiaga.

5. Mikspärrast nimmetakse tedda pühaks?

Sepärrast, et temma isfi pühha on, ja need, kes Jummal sanna wõtwad kuulda, pühaks ning waggaks teeb.

6. Kas innimenne ei woi mitte ommast wäest Jeesusse sisse uskuda egga waggaks sada?

Ei woi mitte, sest ükski innimenne ei woi ommast melest ja wäest Jeesusse Kristusse omma Isanda sisse uskuda egga temma jure sada.

7. Kuida sawad siis innimesed Jeesusse jure?

Kui pühha Waim neid Ewangeliiummi ehk armo-õppetusse läbbi kutsub, omma annetega walgustab, ning õige usso sees pühitseb ning hoiab.

8. Kuida

8. Kuida nimmetakse neid hoopis, kedda pühha Waim kutsub, koggub, walgustab n. t. s.

Neid nimmetakse pühha risti-koggodusseks ehk pühhaks.

9. Mis on se pühha risti-koggodus?

Keik pühhad risti-innimesed siin Ma peäl mis pühha Waim Ewangeliiummi ehk armo-õppetusse läbbi kutsub, koggub, walgustab, pühhitseb, ning Jesusse Kristusse jures õige ning aino usso sees hoiab.

10. Kussa tunnukse pühha risti-koggodusse ollewad?

Seäl, kus 1) Jummal fanna selgeste ning puhtaste õppetakse, 2) pühhad Saakramentid Kristusse seadmisse järrele wäljajaetakse.

11. Mis on pühhade ossa = saminne?

Kui waggad innimesed pühha Waimo läbbi teine teisega Jummalast, ning teine teise kääst isse-keskis ossa ning kasso sawad.

12. Kas sa ussud pattude andeks = andmist?

Jah miinna ussun, et pattud andeks antakse.

13. Kes annab pattud andeks?

Se kolm-ainus Jummal.

14. Kellele antakse pattud andeks?

Neile, kes ommad pattud viete tundwad, süd-damest kahhetsewad, ning õige ussoga Jesusse kääst abbi otsiwad.

15. Kellele ei anta pattud andeks?

Neile, kes tahtwad omma rummalusse ning patto sisse jada.

16. Kas need, kennele pattud andeks antud, patto kiusatussest ka koggone lahti on?

Ei olle mitte. Ebr. 12, 1.

17. Mit

17. Millal sawad nemmad sest lahti?
Kui nemmad surrewad.

18. Kas keik innimesed peawad surrema?
Jah peawad. Rom. 5, 12.

19. Eks siis innimesed ei ja surma sisse?
Ei ja mitte.

20. Kas nemmad siis surmast peawad ülestouma?
Jah peawad ülestouma. Joan. 5, 28. 29.

21. Mill aial?

Wiimisel päwal.

22. Mis peab ülestouma?

Ei mitte hing, sest hing ei surre; waid lihha ehk meie ihho, mis mullaks lainud, peab ülestouma.

23. Kas siis sesamma ihho ning lihha, mis meil nüüd on, peab ülestouma?

Sesamma ihho ning lihha peab ülestouma, agga mitte enam pattune, többine ehk surrelik, waid waimolikko kombedega.

24. Kes ärratab furnud üles?

Se kolm-ainus Jummal. 2 Kor. 4, 14. Joan. 5, 26. Rom. 8, 11.

25. Mis saggused innimesed ärratab Jummal üles?
Keik innimesed, pühhad ning kurjad.

26. Mis tulleb siis, kui furnud on ülestoumud?
Suur kohhus ning ma ilma ots.

27. Kas keik peawad kohto ette tullema?
Jah peawad. 2 Kor. 5, 10.

28. Kuhho siis sawad need pühhad?
Iggawesse ellusse.

29. Kuhho sawad need kurjad?
Iggawesse hukatusse sisse.

30. Mis

30. Mis peab sepárrast meie teigesurem murra ollema?

Et meie omma Jeesusse armo-õppetust heal meel kuleme ja wastowõttame. Joán. 5, 24. Keigeennamiste et meie ka hásti táhhele panneme, mis Jeesus maenitseb. Lúf. 21, 36: Walwage ja palluge iggal aial.

31. Kust õppime meie sebda õppetust palwest?

Meie Katekismusse ramato kolmandamast peatúkkist.

Kolmas Peatük.

Jõsa meie Palwest.

1. Mis lábbi same meie Jummalá káest sebda õiget usko ning teikfugguseb muud annid?

Súddamelikko palwe lábbi.

2. Dns Jummal ka káestnud palluda?

Jah on káestnud. Matt. 7, 7. 8.

3. Kelle kóhhus on palwet tehha?

Keikide innimeste kóhhus, agga teik ei kolba palwele.

4. Kes ei kolba palwele?

Se ei kolba palwele, kes melega omma rummalusse ning patto sísse jáábellama. Jes. 1, 15. 16.

5. Kes woib síis Jummalá mele párrast palluda?

Se pallub Jummalá mele párrast, kes omma patto hádda tunneb, ommast rummalusseft ning pattust pórab, ning Jeesusse Kristusse káest abbi otsib. Joán. 9, 31.

6. Kuida peab temma palluma?

Waimus ning tões. Joán. 6, 24.

7. Mis peame meie palluma?

Keik, mis meie ning meie liggimesse ihho ning hinge heaks tarwis láhháb.

8. Ken-

8. Kenne nimmel peame meie palluma?

Jesusse nimmel. Joan. 16, 23.

9. Kelle eest peame meie palluma?

Jesse-ennese, keikide innimeste, ka meie waenlaste eest; keige ennamiste keikide waggade Jumala laste eest. 1 Tim. 2, 1-3.

10. Mit aial peame meie palluma?

Jggal aial. Luf. 18, 1. 1 Tess. 5, 17.

11. Kus paiklas peame meie palwet teggema?

Keikis paiklus. 1 Tim. 2, 8. Joan. 4, 21.

12. Mis on keigeparras palwe?

Se Jsa meie palwe, mis meie Issand Jesus Kristus meid on oppetanud. Matt. 6, 9-13.

Oppetus Jsa meie Palwest.

(Utte illes Jsa meie palwe essimesed sannad:)

Jsa meie eht meie Jsa, kes sa olled taewas.

Mis se on?

Jummal tahhab meid se lãbbi armolikkult tutsuda n. t. s.

1. Kes on se Jsa, tedda meie peame palluma?

Se kolm-ainus Jummal.

2. Miksparrast nimmetame meie tedda Issaks, ja mitte sureks Kuningaks?

Separrast, et armolinne Jummal se Jsa nimmega meid tahhab armolikkult tutsuda, et meie peame uskma, tedda meie õige Jsa — Jsa palluwad.

Essimen-

Esimesenne Palwe.

Pühhitsetud sago sinno nimmi.

1. Mis on Jummal nimmi?

Jummal isse, temma pühha sanna, pühhad saakramentid, ning keik, kust tedda tunnukse.

2. Es Jummal nimmi olle pühha ilma meie palweta?

Jummal nimmi on kül isse enneses pühha, agga meie pallume — pühhitsetud.

3. Kuida pühhitsetakse Jummal nimmi?

1) Kui Jummal sanna selgeste ning pühaste õppetakse, ning 2) meie ka pühaste kui Jummal lapsed sedda möda ellame, sedda aita meid, armas taewane Jsa.

4. Kes ei pühhitse mitte Jummal nimme?

Kes teist wisi õppetab ning ellab, kui Jummal sanna õppetab, se ei pühhitse mitte meie seas Jummal nimme; se eest hoia meid, armas taewane Jsa.

Teine Palwe.

Tulgo meile sinno riik.

1. Mitmesuggune on Jummal riik?

Kolmesuggune: 1) wäe-riik; 2) armo-riik; 3) au-riik.

2. Mis on Jummal wäe-riik?

Keik sesinnane ma-ilm, kus Jummal keik lulle lomade wallitseb.

3. Mis on se armo-riik?

Se pühha risti-õggodus, ning iggaühhe Jummal lapse südda, kus ta omma armo ning sanna läbbi wallitseb.

4. Mis

4. Mis on se au riik?

Se iggawenne ello.

5. Mis sagguse rigi parrast pallume mele siin?

Ei mitte wae rigi parrast, mis sees meie jo ellame, waid meie pallume armo ning au rigi parrast.

6. Eks Jummal riik tulle ilma meie palweta?

Jummal riik tulleb kül ilma meie palweta isseennesest — meie jure tulleks.

7. Kuida tulleb Jummal armo riik meie süddamesse?

Kui se taewane Jesa omma p hha Waimo — ning se al iggawest.

8. Kes saab au riiki?

Kes p hha Waimo armo l bbi Jummal fanna saab usknuud ning Jummal mele parrast ellanud omma ello otsani.

Kolmas Palwe.

Sinno tahtminne s ndko kui taewas, nenda ka Ma peäl.

1. Mis pallume mele siin?

Et Jummal tahtminne peab sündima.

2. Eks Jummal tahtminne sünni ilma meie palweta?

Jummal hea armolinne tahtminne sünnib kül — jures sünniks.

3. Mis tahhab Jummal?

Et meie omma patto h dda peame tundma, Jesusse meie Onnisteggia sisse usma, p hhaste ellama, ja nenda iggaweste õnsaks sama.

4. Dns Jummal tahtminne ikka hea?

Jah ou hea, ka siis, kui ta nuhtleb, et kül meie sedda ei moista.

5. Kuida

5. Kuida peab Jummal tahtminne Ma peäl sündima?
Nenda kui taewas Inglid ning õnsad inni-
messed sedda teggewad.

6. Kes julgeb Jummal tahtmissse wasto panna?
Need kolm hinge waenlast: kurrat, maasilm
ning meie lihha-tahtminne.

7. Mis nou on siis neil kolmekeste?
Nemmad ei tahha lasta meid Jummal
nimme pühitseda, egga Jummal riki
meie jure tulla.

8. Kes tahhab meile nendesinnaste hingewaenlaste
wasto appi tulla?

Se armolinne taewane Issa tahhab isse keige
nende kurja nou ning tahtmissse rikkuda,
ning keelda.

9. Mis on siis temma armolinne ning hea tahtminne?

Et ta meid kinnitab ning hoiab kindlaste
omina sanna ning usso sees meie otsani, se
on temma armolinne ning hea tahtminne.

Neljas Palwe.

Meie iggapawast leiba anna meile tän-
napääw.

1. Mis pallame meie siin?

Keif sedda, mis meie waese ihho toidusselks
ning üllespidamisselks tarwis lähhab.

2. Kelle eest pallume meie iggapawast leiba?

Meie ning keikide eest, waggade ning kur-
jade eest.

3. Kas Jummal annab ka kurjadele iggapawast leiba?

Jah Jummal annab iggapawast leiba kül
ilma meie palweta ka keikile kurja inimestele.

4. Mis

4. Mis p arrast pallume meie siis?

Meie pallume sesinnatse palwe sees, et temma meie annaks sedda moista — iggap awast leiba.

5. Kas siis waggad ning kurjad omma iggap awast leiba wastow otwad ühhel wiisil?

Ei mitte, waid waggad w otwad omma leiba t annoga wasto, agga kurjad t annamatte südda-mega.

6. Miksp arrast pallume meie iggap awast leiba?

Et meie ei pea mitte tullesa aasta ette mur-retsema, waid rahhul ollema sega, mis meie iggap aw tarwis l hh ab.

7. Mis on iggap awane leib?

Keif, mis meie ihho roidusseks ning  lles-piddamisseks tarwis l hh ab? s minne — nisuggused asjad.

8. Miksp arrast nimmetakse sedda keif leiwaks?

Sep arrast, et need asjad keif siin ilmas meie ni tarwis lähhäwad kui iggap awane leib.

Wies Palwe.

Uing anna meie andeks meie w llad, kui meie andeks anname omma wõlglastele.

1. Misuggused w llad on need?

Keif pattud, olgo teada ehk teadmatta.

2. Kes annab pattud andeks?

Se taewane Ihsa.

3. Kuida meie temma l ast andeks-andmist pallume?

Et temma ei tahhaks wadata meie pattude peale, egga nende p arrast meie sedda teelda, mis meie pallume.

4. Kas

4. Kas meie sedda wäärt olleme?

Meie ep olle sedda mitte wäärt, mis meie pallume — renime.

5. Kellele antakse pattub andeks?

Meile, kes omma patto hädda diete tundwad, sedda süddamest kahhetsewad, ning õige ussoga Jeesusse läest abbi otsiwad.

6. Mis tootawad need waggad Jummalale?

Et nemmad tahtwad ka süddamest andeks anda ning heal meel head tehha neile, kes nende wasto eksiwad.

7. Kuida andwad nüüd waggad omma waenlastele pattub andeks?

Menda et nemmad ei tahhagi se peäle mõttelda; waid tahtwad weel peälegi omma kurjateggiattele head tehha, kui se tarwis lähhab.

Kues Palwe.

Urra sata meid mitte kiusatusse sisse.

1. Mitmesuggune on kiusatus?

Kahhesuggune: teine hea, se on Jummalast; teine kurri, se on kurratist.

2. Kas siis Jummal ei kiusa kurjaste?

Jummal ei kiusa keddagi kurjaste.

3. Kuida Jummal siis kiusab?

Temma kiusab innimeste heaks 1) heateggemistega, 2) käskudega, 3) waeste häddaliste innimestega, 4) pattuste kurjade innimestega, 5) keigesugguse risti ning willetsussega.

4. Kes kiusab meid kurjaste?

Need kolm hinge waenlast, kurrat, ma-ilm ning meie lihha.

5. Mis

5. Mis meie nüüd pallume seinnatse palwe sees?
 Meie pallume, et Jummal meid tahhaks hoida ja üllespiddada, et 1) kurrat, ma:ilm ning meie lihha meid ei petta, egga sata ebba usso, kaksipiddimõtlemissse, ning monne mu sure patto ning hãbbi sisse, ning 2) kui meid sega peaks kiusatama, et meie kummas tagi wiimselt ärrawoidame ning woimust same.

Seitsmes Palwe.

Peästa meid ärra sest kurjast.

1. Mis meie pallume siin?

Et Jummal tahhaks meid ükskord sest kurjast loogone peästa.

2. Mitmesuggune on se kurri ehk kahjo?

Neljasuggune: 1) hinge, 2) ihho, 3) warandusse, ning 4) au-kahjo.

3. Kuida peästab Jummal need waggad?

1) Kui temma nende risti wãhhendab, ja omma Waimoga neid rõmustab. 2) Kui temma õnsa otša neile annab ning armoga — taewa wõttab. 2 Kor. 1, 10. 2 Tim. 4, 18.

4. Misuggused on Issa meie palwe wiimsed sannad?

Sest sinno pãrralt on se riik, ning se wãggi, ning se au iggawest, Amen.

5. Mis õppetawad need sannad?

Need sannad finnitawad nende waggade usko, et nemmad peawad kindlaste uskma, et Jummal tahhab nende palwet kuulda.

6. Kas Jummal peab siis nende palwet kuulma?

Jah peab, sest temma pãrralt on se riik, ning meie olleme temma rigi lapsed.

7. Kas

7. Kas ta woib palwet kuulda?

Jah woib, sest temma párralt on se wäggi.

8. Kas ta tahhab palwet kuulda?

Jah tahhab, sest temma párralt on se au,
ning feif sünnib temma pühha nimme auuks.
1. Mla. r. 30, 10-14.

9. Mis se on: Amen?

Se on, et minna pean kindlaste ussima,
et se taewane Jsa meie palwe heldeste on
wastowõtnud — sündima.

10. Kust woime meie nüüd sebba kindlaste uskuda, et
Jummal meie palwet kuleb?

Sest, et Jummal isfi 1) on meid kásknud
nenda palluda, ning 2) tõotanud, et tem-
ma tahhab kuulda.

11. Kas sinna ka ussub sebba kindlaste?

Amen, Amen, se on, jah, jah, se peab
tõeste nenda sündima. 145 Laul. 18. 19. salm.

12. Kust tulleb nisuggune usk?

Jummalala sannast ning pühhist Saakramen-
tidest.

Sppetus Saakramentidest.

1. Mis on üks Saakrament?

Saakrament on üks náhtaw assfi, mis lábbi
Jummal omma nággematta armo ning annid
pakkub ning annab, ning sega ommad tõotussed
ja meie usko finnitab.

2. Mitto Saakramenti on ue seábusse aial?

Kaks: 1) Nistmisse, 2) Altari ehk pühha õhto-
sõma-aia saakrament.

3. Mitto

3. Mitto asja tullevad ühhe saakramenti jures tähhele panna?

Kolm: 1) üks nähtaw assi, 2) üks nāggematta assi, 3) Jummalā kāsft ning tōotus.

Nelias Peatük.

Pühhasf Ristmissesf.

1. Mis on Ristminne?

Ristminne ep olle mitte paljas wessf —
— ühtepandud.

2. Dns siis pühha ristminne üks Saakrament?

Jah on.

3. Mis on se nähtaw assi ristmisses?

Wessf.

4. Mis on se nāggematta assi?

Se on Jummal Isfa, Poeg ning pühha Waim omma armo annettega.

5. Mis on se Jummalā kāsfo-sanna?

Kui meie Isfand Jesus Kristus ütleb Mat-
teusse ramato wiimses peatükkis: (28, 19.)
Minge ning õpperage — nimmel.

6. Mis on se tōotusse sanna?

Kui meie Isfand Jesus Kristus ütleb
Markusse ramato wiimses peatükkis: (16, 16.)
Kes ussub ning kēdda ristitakse, se peab
õnsaks sama — hukka moistetama.

7. Mis annab ehf sadab se ristminne?

Temma sadab pattude andeks-andmist —
— fulutawad.

8. Kuida

8. Kuida woib wessi ni fured asjad tehma?

Wessi ei te sedda tõeste mitte, waid Jum-
mala sanna — pühha Waimo läbbi.

9. Mis õppetab pühha Paulus sestinnatsest asjast?

Paulus ütleb Titusse ramato kolmandamas
peatükis: Jummal on meid õnsaks teinud
uesündimisse — se on tõeste tõssi.

10. Mis tähendab nisuggune weeristminne?

Se tähendab, et wanna Adam peab igga-
päwase kahetsemisse — iggaweste ellama.

11. Mis on se wanna Adam?

Se on meie kurri pattune südda ehk pärris-
pat keikide kurja himmudega, mis meie omma
wannematte läbbi sest esimesest Adamast
olleme pärinud.

12. Mis läbbi peab temma sama ärraupputud?

Iggapäwase kahetsemisse ning pattust-
põõrmisse läbbi. Kol. 2, 14.

13. Mis peab ettetullema?

Se uus inimenne.

14. Mis on se uus inimenne?

Se on se uus südda ning meel, mis Jummal
neile annab, kes Jesusse Kristusse sisse süddamest
uskwad. Esek. 36, 26. Kol. 3, 10.

15. Kuida peab se uus inimenne ettetullema?

Menda et temma usso walgus peab ennam
ja ennam paistma keigesugguste heateggude
sees. Matt. 5, 16.

16. Kuida peab se uus inimenne ellama?

Temma peab õigusse ja pühastusse sees Jummalaga ees iggaweste ellama.

17. Kus se on kirjotud, et Kristminne seidda keik tãhhendab?

Pühha Paulus ütleb ommas ramatus, Roma-rahwale kirjotud, kuendamast peatükis: Meie olleme Kristussega — udes ellus kãima.

18. Mikspãrrast olleme meie Kristussega mahhamaetud surma sisse?

Et meie iggapããw need pattused himmud süddames peame surretama, ning otsego hõua sisse jãtma. Rom. 6, 11. 12. 13.

19. Dns Kristus hõua sisse jãnub?

Ei olle mitte; waid temma on üllesãrratud surrust Isaga au lãbbi.

20. Mikspãrrast on Kristus üllesãrratud?

Et meie peame udes ellus kãima.

Wies Peatük.

Pühast Altari Saakramentist.

1. Mis on altari Saakrament?

Se on meie Isanda Jesusse Kristusse tõssine ihho ning werri — seãtud.

2. Mis on se nõhtaw asgi Altari Saakramentis?

Leib ning wiin.

3. Mis on se nõggematta asgi?

Meie Isanda Jesusse Kristusse ihho ning werri.

4. Mis

4. Mis on se Inmmala Kässo = sanna?

Kui temma ütleb: wõtke ning söge, se on minno ihho; joge keik seält seest, se on minno werri.

5. Mis on se tóotusse sanna?

Kui Jesus Kristus ütleb: mis teie ja mitme eest árrawallatakse pattude andeks-andmis-seks.

6. Kes on nüüd sedda seádnud?

Meie Issand Jesus Kristus.

7. Mil aial?

Sel ösel, mil tedda árraanti.

8. Kennele on Kristus sedda seádnud?

Temma on sedda keikile ristiráhwale seádnud; agga õiged woórad sesinnatse laua jures on ükspäinis õiged risti-innimesed.

9. Kes on üks tõssine risti-innimenne?

Se on üks tõssine risti-innimenne, kes Jesusse Kristusse sisse ussub, kelle sees pühha Waim on, kes pattude andeks-andmist sanud, ning ka omma pattuste himmude wasto panneb, ja neid surretab.

10. Mis siis Kristus teinud, kui temma se sure sõma = aia seádis?

Temma wõttis leiba, tãnnas, murdis ning andis omma Jüngeriteele. Selsammal kombel wõttis temma ka karrika párrast õhro = sõma = aega, tãnnas ning andis omma Jüngeriteele.

11. Mis

11. Mis ta neile ütles?

Temma ütles: wõetke ning sõge, se on minno ihho; Joge keik seält, sest sesinnane karris kas on se uus seädus minno werre sees.

12. Mis sa leiwaga ühtlase sööd?

Jesusse tõsise ihho.

13. Mis sa winaga ühtlase jood?

Jesusse tõsise werre.

14. Kas sinna siis kindlaste ussub, et sa se õnnistud leiwaga Jesusse ihho, ja se õnnistud winaga Jesusse werd saad?

Jah minna ussun sedda kindlaste Jesusse san na peäle. Matt. 26, 26. 28. Mark. 14, 22. 24.

15. Mikspärrast on nüüd se õhto = sõma = aeg seatud?

Meie Jõsand Jesus ütleb Luf. 22, 19.: sedda tehke minno mällestusets.

16. Mis peame meie mälletama?

- 1) Meie Jesusse suurt armo meie wasto,
- 2) Temma libbedat kannatamist ning surma,
- 3) Temma suurt wägge, et ta meie heaks pat to, surma ning kurrati peäle woimust sanud.

17. Mis kasso on meil sestuggusest sõmisest ning jomisest?

Sedda näitwad meile needsinnatsed san nad: mis teie eest ärra = antakse ning ärra wallatakse pattude andeks = andmissets.

18. Kennel on pattude andeks = andminne?

Sellel, kes omma patto hädda viete tunneb, Jesusse sisse ussub, ning õige usso läbbi patto wasto panneb.

19. Mis

19. Mis kasso tulleb meile pattude = andeksandmisest?

Kus pattude andeks = andminne on, seal on ka ello ning õnnistus.

20. Kuida woib ihholik sõminne ning jominne nisuggused sured asjad teha?

Sõminne ning jominne ei te sedda tõeste mitte — pattude andeks, andminne.

21. Kes wõttab ausaste sesinnatse Saakramenti wasto?

Paastina ning ihho polest — usklikud süddamed.

22. Misuggused käiwad nüüd kurjaste Jესusse laua jures?

Keif need, kes kaksipiddi mõtlewad, ja ei usso dicte mitte.

23. Misuggused käiwad ausaste ning hästi Jესusse laual?

Need, kes Jესusse sanna: mis teie eest ärra antakse, süddamest uskwad, kaksipiddiste mõttet te wasto pannewad, ja omma patto hädda sees omma Jესusse käest kowwaste abbi ootwad.

24. Mis on sepärrast õigede risti = innimeste kõhus?

Et nemmad peawad issienneste peäle kõhut moistma. 1 Kor. 11, 31.

25. Kuida peawad nemmad enneste peäle kõhut moistma?

Nemmad peawad omma süddant hästi Jum mala sanna järrele läbbikatsuma, ja ennast mitte siina wasto wabbandama, mis nemmad kuulwad Jum mala sanna sees keeldud ollewad; waid nemmad peawad keif pattused himmud, mõtted ning

ning muud eksitussed hea melega Jummalale ette
 üllestunnistama, ning nende wasto Jeesusse käest
 abbi otsima.

26. Mis on ühe tõsise Jummalale lapse kohus,
 kes hästi Jeesusse laua jures käinud?

Temma kohus on Jummalale temma falli
 armo anni eest kita ning tännada, omma ello
 pääw päwalt Jeesusse abbiga parrandada,
 pattude eest ennast hoida, ning nenda ellada,
 kui wagga risti-innimesse kohus on.

O t s.

400000

SS Aesthet.
One Marko
Mund...